

BRUXELLES-ANKARA

POLAZIŠTE PREGOVORA

Erdogan je dobio mandat, a možda mu je Angela Merkel i obećala, na primjer, veliko ubrzanje u pregovorima

EUROPSKA PONUDA TURSKOJ 10 milijardi eura da zbrinete izbjeglice

Bit će upućen zahtjev svim članicama EU da otvore blagajne, ali Hrvatska se ne treba bojati, znaju da kod nas nema ničega. Plaćat će bogate zemlje

PIŠE INES SABALIĆ | SNIMKE GETTY IMAGES I CROPIX

Sve slabosti Europske unije pokazale su se u sadašnjoj izbjegličkoj krizi, kao i sve slabosti Hrvatske i drugih zemalja članica. Što se tiče Unije, strašno je reći, ali pala je Ženevska konvencija, jedan od najuglednijih svjetskih dogovora, i to zato jer se zapravo ne može razlikovati tko je izbjeglica, a tko ekonomski imigrant. Zatim, pao je Dublinski sporazum, kojim se regulira pitanje azila po načelu da prva sigurna zemlja mora omogućiti azil opravdanom tražitelju, zato jer ti ljudi ne žele tražiti azil u prvoj sigurnoj zemlji, pa ni u prvoj zemlji EU na svom putu. Prema Dublinskom sporazumu, ako ti ljudi ne žele azil u prvoj sigurnoj zemlji, onda ih vlasti te zemlje mogu uputiti nazad. Teoretski. Očigledno, to se ne može napraviti sa stotinju tisuća ljudi koji hodaju preko granica kao da ne postoje. U biti, Mađarska se, na svoj grubi način, drži Dublinskog sporazuma, ali tako da prebacuje odgovornost za rješenje na drugu zemlju u EU, a to nije rješenje.

Skoro je pao Schengen. Na primjer, Austrija je kritizirala mađarsku ogradu, ali sad

razmišljaju o tome da je podignu kod prelaza Spielfeld, dakle bila bi to žica između dvije šengenske zemlje.

Grčka je pak i u ovome pokazala da je slomljena. Neki tvrde da namjerno pušta izbjeglice, pa to jest i istina, ali što drugo da napravi? Grčka je pred naletom, jer što da rade kad izbjeglice dolaze iz Turske, a kraj se ne nazire?

Prema novom planu - makar je suviše ambiciozno ovaj prijedlog Europske komisije zvati planom - pravo veliko okupljalište za raspoređivanje u druge zemlje Unije bilo bi u Grčkoj.

NOVI SCHENGEN Na granici Grčke i Turske bio bi raspoređen "ojačani Frontex". Ali, Frontex je mala, ne suviše učinkovita agencija, a ne znamo još što bi značio "ojačani Schengen". Iz Grčke bi se izbjeglice raspoređivale prema "kvotama" za svaku članicu Unije.

Zatim, ne postoji unaprijed nacrtana mapa centara za prihvata izbjeglica, ali je sigurno da će se oni podići na izbjegličkom putu od Turske prema Njemačkoj ili Švedskoj. Jedan od takvih centara bit će i u Hrvatskoj. To će biti privremene nastambe, u mnogim situacijama grijani šatori, u svakom slučaju doista privremeni smještaj. Ne zna se koliko će takvih prihvatilišta biti ukupno i ne zna se hoće li sve pozvane zemlje sudjelovati, ili možda i neke koje se zasad ne spominju, na primjer Bosna i Hercegovina.

Najvjerojatnije hoće, jer je to veliki politički zahtjev, a zemlje koje su na to pozvane tješe time da operacija logistički neće biti posebno zahtjevnja. Prihvatilišta će se platiti sredstvima Europske komisije. U ovom

trenutku nitko u generalnim direktoratima Komisije nije voljan otvoriti svoju blagajnu, i još se međusobno loptaju s time tko će dati novac, ali to su interni problemi koji će se brzo riješiti.

Zna se da bi u Grčkoj trebalo biti smješteno 50 tisuća izbjeglica, a naknadnih pedeset tisuća u zemljama na putu prema krajnjem odredištu tražitelja azila. Europska komisija pozvala je 11 zemalja da što prije podignu te kapacitete. "Sada

Veliko okupljalište za raspoređivanje u druge zemlje Unije, prema planu EK, bilo bi u Grčkoj, a "ojačani Frontex" trebao bi biti raspoređen na granici s Turskom

je vrijeme da se plan od 17 točaka, dogovoren na summitu lidera u nedjelju, provede što je moguće prije. Nemamo vremena za gubljenje, ni dana ni sata ako želimo izbjeći ljudsku tragediju na zapadnom Balkanu", rekao je glasnogovornik Komisije Margaritis Schinas.

To je bio dramatičan, jak apel, a doista i jest hitan: a koja zemlja na toj ruti može prihvatiti rizik prave humanitarne katastrofe, da ljudi padaju pokraj svog puta smrznuti? Zemlje na toj ruti izaci će sa svojim ponudama oko kapaciteta, a Hrvatska je za sada na poziciji da nudi 2000 mjesta, gdje bi izbjeglice mogle ostati nekoliko dana. Međutim, moguće je očekivati i da Hrvatska povisi ponudu na krajnjih pet tisuća mjesta.

Definicija centara za prihvat izbjeglica zbunjuje do te mjere da neki, u napadu crnog humora, kažu da se radi o "centrima za osvježavanje", ali najbolje ih je zvati odmoristima. Ni izbjeglice - za sada - nemaju namjeru ostati u zemljama na putu prema krajnjim odredištima. Isto tako, ni zemlje na ruti nisu spremne pružiti puno više od odmorišta izbjeglicama koje pješake prema zemljama što su proglasile politiku otvorenih vrata tražiteljima azila čiji su zahtjevi opravdani. To su, uz Sirijce, također i Afganistanci iz određenih regija te zemlje koje se nakon povlačenja NATO-a smatraju opasnim za civile.

Prema tom planu, u Grčkoj bi kapaciteti za smještaj izbjeglica bili solidniji od šatora ili baraka, jer bi se iz Grčke obavljala i relokacija prema ranije utvrđenom planu. Izbjeglice bi u Grčkoj prošle provjeru identiteta i motiva i zatim se vlakovima i avionima prebacivale u zemlju u kojoj će se trajnije ili trajno naseliti.

INCIDENTI Ali što ako ljudski val, usprkos zimi, za te kapacitete ne splasne u dovoljnoj mjeri? Što ako se ponove i postanu učestali incidenti kao nedavno u Sloveniji kad je grupa izbjeglica zapalila dvadeset šatora privremenog smještaja, jer su shvatili da ih se ne želi pustiti dalje? Očigledno, Austrija i Njemačka usporavaju jer ne stižu napraviti svoj dio te mole i traže nas "ispod" da malo zatežemo. Ali, prema međunarodnim zakonima nitko nema pravo zadržavati ljude - i konačno, kako? Svakako ne puškama.

Istodobno s tim planom, Njemačka, a diljelom i Švedska, nastavljaju primati izbjeglice, ali u podtekstu je ipak dvostruka poruka. Verbalno, politički, komunikacija

oko izbjeglica je pozitivna, ali se vrata polagano zatvaraju. Na primjer to što je Švedska poslala jednu skupinu sirijskih izbjeglica u napuštene vojarnje i skijaški centar s onu stranu polarnoga kruga - a gdje je najbliže naseljeno mjesto na dva sata vožnje autom i ima samo pet tisuća stanovnika - jak je negativan signal preostalim izbjeglicama. Ta je poruka: Ne, Švedska nije nužno zemlja gdje vas čeka kuća opremljena Ikeinim namještajem i velika socijalna pomoć. A izbjeglice će preko svojih pametnih telefona javiti drugim izbjeglicama - dolazite, ili nemojte dolaziti. U političkoj poruci švedska ministrica vanjskih poslova rekla je da će, ako godišnje nastavi dolaziti 190 tisuća izbjeglica, švedski sustav kolabirati.

TRANZITNE ZONE Ponuda Angele Merkel ovisi o tome koliko može moderirati političko raspoloženje kod kuće. Prešla je zadnju prepreku, a to je otpor svoje seestrinske stranke, bavarskog CSU-a, te su se dogovorili o podizanju "tranzitnih zona" s njemačke strane granice, jer bi na taj način rasteretili i južnije zemlje.

Mnogi govore da će zima usporiti dolazak izbjeglica. To bi bilo logično, ali s druge strane izbjeglice su shvatile da više neće biti masovnog dočeka u Njemačkoj i zato se žure i odlučuju na put, jer se boje da se vrata ne zalupe. Osim toga, na cijeloj se ruti - makar, srećom, ne u Hrvatskoj - uspostavila krijumčarska ruta. Kanal je otvoren, razbojničke bande izbjeglicama za prijevoz uzimaju novac. Predočimo si koliko se izbjeglica pokrenulo od poziva njemačke kancelarke sirijskim izbjeglicama i koliko je svaki od njih nekome na putu platio. Tko će se sada odreći takve zarade? Realnije je da će krijumčari

raspirivati paniku među njima i još skuplje naplaćivati put. Također, sad kad je uspostavljen kanal njime može protjecati sve u čemu organizirani kriminal vidi profit, dakle i ljudi i droga i oružje. Riječju, problem je velik, a planovi za rješenje krhki.

Pregovara se i s Turskom i sad kad je Erdogan dobio novi mandat, ipak je situacija jasnija. Dobro, možda je Angela Merkel i obećala Turskoj nešto što ona sama ne može ispuniti, a to je, na primjer, veliko ubrzanje u pregovorima. Pustimo to. Vratimo se novcu i onome što se stalno čuje, a to je da je rješenje u Grčkoj.

Zapravo je rješenje u Turskoj i to je vrlo lijepo elaborirao njemački think tank ESI.

Samo što Turska, jer tamo ima kršenja ljudskih i građanskih prava i nasilja, nije nominalno "sigurna treća zemlja". Ali, kažu u ESI-ju, ne trebamo miješati "sigurnu ze-

mlju porijekla" i "sigurnu treću zemlju".

Prijedlog EU-a je da se sve zemlje zapadnog Balkana proglase "sigurnim zemljama porijekla", dakle vraćat će tražitelje azila na Kosovo, na primjer. Sad se vode diskusije može li se taj status dati Turskoj jer, očigledno, tamo ima problema. Ali nema za Sirijce. ESI predlaže da samo Grčka, jer takva je njena legislativa, proglasi Tursku sigurnom zemljom. Izbjeglice bi se vraćale

iz Grčke u Tursku i tamo bi bile registrirane te bi se onda avionima ili vlakovima prevozile u Njemačku ili zemlje koje bi ih htjele primiti. Način da se to ostvari bio bi trilateralan sporazum Ankare, Atene i Berlina, kažu analitičari think-tanka ESI.

INTEGRACIJA U TURSKOJ Međutim, što bismo zapravo trebali htjeti od Turske? To da samo beskonačno zadrži izbjeglice u kampovima? Ako je to životna perspektiva, tko se ne bi odvažio dokopati se Njemačke? U kampovima može doći do političke radikalizacije. Ono što bi se tražilo od Turaka jest da integriraju te izbjeglice, koje bi, ako se smiri situacija, bile i bliže svojoj kući.

Pretpostavke su da bi Turskoj trebalo ponuditi oko 10 milijardi eura za takav plan. Ako je to iznos koji se navodi u Njemačkoj, da bi se zbrinulo oko milijun, milijun i pol izbjeglica koliko će ih, procjene su, biti u ovom valu, onda Turskoj, koja ih zbrinjava oko dva milijuna, treba barem toliko. Pitanje je - odakle taj novac? Turska ne pristaje da se i dio od te sume, makar i sada, da iz otmotnice koja joj pripada u procesu proširenja Unije. Netko će reći da deset milijardi nije mnogo kad se usporedi s novcem koji je davan Grčkoj kako bi se izbjegao bankrot, ali to je bilo drugo. To je bio, figurativno rečeno, njemački novac koji se vraćao u njemačke banke. Ovaj novac to ne bi bio. Bit će upućen zahtjev članicama da otvore blagajne. Nemojmo se bojati, znaju da kod nas nema ničega, ali bogate zemlje plaćat će. **RE**

Mnogi misle da će zima usporiti dolazak izbjeglica. No, one su shvatile da više neće biti masovnog dočeka u Njemačkoj i zato žure jer se boje da se vrata ne zalupe

MARGARITIS SCHINAS
"Nemamo ni dana za gubljenje ako želimo izbjeći tragediju na zapadnom Balkanu", rekao je glasnogovornik EK

Budući centri za prihvat izbjeglica sigurno će se podići i sagraditi na izbjegličkom putu od Turske prema Njemačkoj ili Švedskoj, a plaćat će se novcem EU

